Єднаймося в Просвіті!

# ГАЛИЦЬКА ПРОСВІТА

Ляхи були – усе взяли,
Кров повипивали!..
А москалі і світ Божий
В путо закували.
...Москалики,
що заздріли,
То все очухрали.

*Тарас ШЕВЧЕНКО*

35 (503)
28 серпня
2014 р.

Тижневик "Галицька Просвіта" * Засновник – Івано-Франківське ОО ВУТ "Просвіта" ім. Т. Шевченка * Свідоцтво – ІФ № 521 від 15.06.2004 р. * Шеф-редактор – Степан Волковецький * Головний редактор – Богдан Вівчар * Літературний редактор – Ірина Шумада * Верстка – Марія Дзебчук * Набір – Наталія Дяченко * Друк – КП фірма "ЛІК" * Тираж – 2000 примірників * Замовлення – № 1049 * Наша адреса: 76018, м. Івано-Франківськ, вул. М. Грушевського,18 * тел. (0342) 75-05-86, * тел./факс (03422) 2-38-67 * e-mail: oblasna-prosvita@ukr.net * http://uaprosvita.if.ua/ * Наші реквізити: Р/р 26003300012896 в ПАТ "Ідея Банк" МФО 336310, код 04929075. * За зміст і достовірність інформації у рекламі відповідає рекламодавець * Редакція не завжди поділяє позицію авторів публікацій і подає матеріали для дискусії * За точність викладених фактів відповідає автор * Редакція застерігає за собою право редагувати і скорочувати матеріали * Листування з читачами – тільки на сторінках газети

ВІДЛУННЯ

## СВЯТО ЯК НАРОДЖЕННЯ КРАЇНИ



**Незвично патріотично й піднесено у тривожний час війни на сході відзначила Україна свій 23-ій День Незалежності. По всій державі у містах і селах люди масово чи не вперше одягали вишиванки, піднімали синьо-жовті прапори, духовно й душевно споріднюючись зі своєю Вітчизною Україною. Від Києва і до всіх околиць ширилась ця досі незбагненна хвиля патріотизму і відчуття себе єдиною країною, єдиним народом і нацією.**

В Івано-Франківську в суботу вранці на Вічевому майдані було піднято Національний прапор. Свято Державного прапора продовжилось молодіжною акцією з вручення маленьких прапорців перехожим, які з радістю і вдячністю приймали такий символічний дарунок...

Недільного дня по полудні святочна громада всіх поколінь і насамперед молоді у вишиванках і національних строях пройшла від пам'ятника Іванові Франку до Вічевого майдану. Тут на вічу вже традиційно за мир та єдність спільно молилися представники різних конфесій, івановфранківці, а зі сцени виступали народні депутати України та міський голова Віктор Анушкевичус.

Цього року День Незалежності особливий: ми пройшли випробування Майданом, Кримом та війною на сході. І нині героїчно протистоїмо Путіну... Сьогодні українство розширює свої кордони. Міський голова привітав городян зі святом Незалежності України й висловив упевненість у нашій перемозі.

По завершенню віча відбувся святковий концерт. А на площі перед облдержадміністрацією тривав фестиваль «Оле Довбуш». Ввечері у Меморіальному сквері під відкритим небом актори облмуздрамтеатру показали благодійну виставу «Нація». Кошти, зібрані під час вистави, будуть використані для підтримки тих, хто воює на сході.

А в Києві на Хрещатику відбувся військовий парад, з якого військова техніка та окремі підрозділи вирушили на схід для участі у війні з терористами. Перед учасниками параду й тисячами киян і гостей столиці виступив Президент України Петро Порошенко.

«Події останніх місяців стали для нас хоча й не оголошеною, але справжньою війною. Вона, можливо, так і увійде в історію як Вітчизняна війна чотирнадцятого року. Війна проти зовнішньої аґресії. За Україну, за її волю, за честь і славу, за народ. За Незалежність.

Вітчизняна вона тому, що на захист Батьківщини піднялися всі – від малого до старого. Боротьба за перемогу стала всенародним рухом, справою всіх і кожного.

Переконаний: битва за Україну, за Незалежність завершиться для нас успішно – завдяки загальнонаціональній солідарності, помноженій на мужність і героїзм наших воїнів.

За останні шість місяців у важких виснажливих боях народилося нове українське військо. Воно сильне не лише зброєю та хистом, але й потужним патріотичним духом. Словосполучення «захисник Вітчизни» перестало бути абстрактним ритуальним висловом. Воно наповнилося конкретним змістом.

В багатому на подвиги літописі українського воїнства безліч битв і дат, гідних стати Днем захисника Вітчизни. Я наголошую, Україна більше ніколи не відзначатиме це свято за військово-історичним календарем сусідньої країни. Ми будемо шанувати захисників своєї Батьківщини, а не чужої!..», наголосив Президент.

Дякуючи всьому воїнству за вірність Присязі, за служіння Україні, за жертовний її захист, він низько вклонився кожній українській жінці і всім тим, хто своєю дією, активністю сприяє українській перемозі.

Аналізуючи військово-політичну ситуацію, П. Порошенко сказав, що аґресія проти України руйнує основи світового порядку, ґвалтує міжнародне право, ставить під загрозу європейську та глобальну безпеку. Але наш вибір – мир, здійснення мирного плану для Донбасу. Та «кроки до миру не можуть, втім, бути односторонніми. Вони не мають відбуватися за рахунок суверенітету, територіальної цілісності та незалежності України», наголосив Президент.

Він подякував за підтримку тим, хто продемонстрував, що насправді є нашими друзями і партнерами, – країнам Європейського Союзу, Сполученим Штатам Америки, іншим державам. З нами – весь світ, від Канади до Австралії, від Швеції до Японії. Але до захисту Незалежності треба постійно бути готовими. П. Порошенко сказав, що для цього на потреби армії згідно плану на п'ятнадцятий-сімнадцятий роки, на переозброєння та оновлення військової техніки заплановано виділити понад 40 мільярдів гривень.

Ми повинні, обов'язково повинні постійно зміцнювати нашу армію. Бо хто шкодує грошей на своє військо, буде годувати чуже. Маємо всім народом захистити Незалежність, життя і безпеку кожного, наше право вільно жити на своїй українській землі.

«Понад двадцять років приживалося наше синьо-жовте свято Незалежності – і тепер насправді стало всенародним святом. Ще ніколи за 23 роки цей день не був таким величним, як сьогодні. Ще ніколи люди не відзначали його так щиро, як тепер, з українським прапором у кожному віконці, на кожному балконі. І це незважаючи на важкі часи, які переживає країна, – сказав на завершення Президент. – За урочистістю та піднесенням свято Незалежності для нас немов Різдво. Бо це і є народження нової країни – України...»

* * *

На урочистості з нагоди 23-ої річниці Незалежності України, яка відбулася в Народному домі «Просвіта», просвітян привітали депутати обласної ради – голова обласного об'єднання цього товариства Степан Волковецький та член Правління об'єднання Дмитро Захарук. Було вручено найвищу нагороду ВУТ «Просвіта» ім. Т. Шевченка – медаль «Будівничий України» заступнику голови обласного об'єднання Михайлові Юськіву, членові Правління міської «Просвіти», журналісту й поетові Івану Гавриловичу, головному редакторові журналу «Перевал», депутатові обласної ради Ярославу Ткачівському та журналістці радіо «Дзвони» Марії Солодчук. Так відзначено вагомий особистий внесок кожного з нагороджених у справу українського національного відродження, розбудову та зміцнення Української держави. Відбувся великий концерт за участю самодіяльних колективів та виконавців Народного дому «Просвіта», у якому співали чоловіча хорова капела «Червона калина», жіночий хор «Берегиня», а також дебютували жіночий та чоловічий вокальний ансамблі «Медіа-нота», хор обласної організації НСЖУ.

***Теодор ДРОВНИЧ***

ВІДКРИТТЯ

## МУЗЕЙ ШАНИ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА

**відкрито в Народному домі «Просвіта». Подія ця неординарна і є знаковою у часі відзначення 200-річчя нашого національного Генія і Пророка.**

**Кобзар давно прийшов у наш край – і не лише невмирущою поетичною книгою під такою назвою, піснями на його слова, постановками вистав за його творами, графічними й живописними роботами Шевченкіани, численними пам'ятниками. Тепер – ще й змістовною і розмаїтою експозицією Музею народної шани Тараса Шевченка, відкритого в Народному домі «Просвіта» у переддень 23-ої річниці Незалежності України. На урочистість зібралися просвітяни, письменники, митці.**

Начальник управління культури, національностей та релігій облдержадміністрації Володимир Федорак, який входив до робочої групи зі створення музею, образно порівняв: «Для його народження нам потрібно було стільки ж часу, як мати виношує в своєму лоні дитину, – близько дев'яти місяців». Хоч ідея ця визріла давно. І лиш у цей непростий час з ініціативи просвітян, зокрема, краєзнавця Петра Арсенича та голови ОО ВУТ «Просвіта» ім. Т. Шевченка Степана Волковецького, її таки реалізували. Протягом цього часу і відремонтували одне з найбільших приміщень обласного просвітянського дому, сформували й художньо оформили експозицію, яка знайомить з історією поширення Шевченкових творів у Галичині й духовного «самоозброєння» ними українських патріотів, учасників національно-визвольних змагань, із творами образотворчого мистецтва шевченківської тематики і, звичайно, містить матеріали про вшанування пам'яті Кобзаря на Прикарпатті.

Щедро засіяне в українській душі слово Кобзаря так само й нині живить нас духом борні з сатанинськими силами, для котрих наша Незалежність – як кістка в горлі. Це то пристрасне, то лагідне поетове слово ми, українці, засвоюємо ще чи не з молоком матері. Воно полум'яно звучало на столичному Майдані, а нині – на рівні як свідомості, так і підсвідомості – кличе вперед наших бійців, які визволяють Донбас від терористів і російських найманців. І на відкритті музею витала в його залі тривога за долю Вітчизни, яку Шевченко оспівав і заповів нам усім:

Свою Україну любіть, любіть її... Во время люте, в остатню тяжкую минуту за неї Господа моліть.

***(Чит. 2 стор.)***

ВИБОРИ-2014

## ЄДИНО ПРАВИЛЬНЕ РІШЕННЯ

**Президент Петро Порошенко звернувся до співвітчизників у зв'язку з розпуском парламенту і достроковими виборами**

Дорогі співвітчизники!

Я вирішив достроково припинити повноваження Верховної Ради сьомого скликання.

**Вибори нового парламенту відбудуться 26 жовтня 2014 року.**

Це рішення я ухвалив у строгій відповідності зі статтею 90 Конституції України.

З урахуванням очікувань переважної більшості громадян України та на виконання власного слова, яке давав, балотуючись на посаду Президента.

Нагадаю, коаліція розпалася 24 липня.

Нової протягом місяця, який на це відведено Основним законом, – не створено.

У такому випадку Конституція дає Президенту право розпускати Верховну Раду.

Цим правом я і скористався.

Бо це єдино правильне і відповідальне рішення.

Опитування громадської думки засвідчують, що 80 відсотків громадян підтримують необхідність проведення позачергових виборів.

Зрештою, такою була і одна з головних вимог Революції гідності.

Потужний суспільний запит на перезавантаження влади є більше ніж очевидним.

Вибори – найкращий спосіб люстрації.

І починати очищення слід з найвищого законодавчого органу.

Теперішній склад Верховної Ради протягом півтора року був опорою Януковича.

І більшість саме цих депутатів ухвалювала диктаторські закони, які забрали життя Небесної сотні.

За це треба нести відповідальність – і кримінальну, і політичну.

Чимало депутатів, які засідають або числяться в Раді – якщо не прямі спонсори та спільники, то симпатики бойовиків-сепаратистів.

Навіть на оголошення мобілізації та на вимогу визнати ДНР і ЛНР терористичними організаціями ледь-ледь нашкребли 232 голоси.

А де решта?

Не секрет: п'ята колона складається з десятків нібито народних депутатів.

Тільки вони представляють інтереси явно не того народу, який їх обирав.

Хіба таке можна терпіти?!

Хіба так можна виграти війну?

Загалом склад Верховної Ради не відповідає політичним настроям української громади. Суспільство настільки швидко змінилося, що депутати не встигають за його історичним поступом.

***(Чит. 2 стор.)***

ВИБОРИ-2014

# ЄДИНО ПРАВИЛЬНЕ РІШЕННЯ

*(Поч. на 1 стор.)*

Від попередніх виборів минуло лише два роки.

Але здається, ніби сплили десятиліття – настільки іншою стала країна.

Голосування 2012 року, коли обиралася ця Рада, не було ані чесним, ані демократичними, ані прозорим.

Воно просто не відповідало європейським стандартам.

Тому критично низьким виявися потенціал чинної Верховної Ради. Це ще один арґумент на користь перевиборів.

Адже наші вороги не лише диверсанти, терористи і найманці, які прийшли з того боку українсько-російського кордону.

Не меншої шкоди, ніж «Гради» чи «Буки», завдають корупція, безробіття, бідність.

І ми маємо отримати перемогу на всіх цих фронтах одразу.

Я розглядаю перемогу на Донбасі й перемогу демократичних реформаторських сил у Верховній Раді як взаємопов'язаний процес.

Так, позачергові парламентські вибори – частина мого мирного плану.

Ключовий його елемент – політичний діалог із Донбасом.

З ким, вибачте, говорити?

З незаконними збройними формуваннями спілкуватися можна лише за допомогою сили, поки вони не склали зброї.

А більшість тих, кого виборці обрали на парламентських виборах дванадцятого року, втратили авторитет і вплив на людей.

Багато хто з них не приїздить на свої округи.

Не буває в лікарнях, не опікується переселенцями.

Не допомагає відбудовувати міста, зруйновані терористами.

Люди їх не бачать, а декого навіть і бачити не хочуть!

Тому ті, кого Донбас обере своїми депутатами через два місяці – отримають мандат довіри й право представляти реґіон у його контактах з центральною владою.

Позачергові вибори не означають, що з чинної Верховної Ради знімається відповідальність за долю країни.

Депутати працюватимуть до обрання нового парламенту.

Головне, що їм ще треба зробити – це вже у вересні ратифікувати угоду про асоціацію з Європейським Союзом.

Як Президент ґарантую, що вибори пройдуть чесно, демократично й прозоро.

В електоральній історії країни вони стануть такими ж взірцевими, як і цьогорічні вибори Президента.

Виборчий бюлетень – це найпотужніша зброя в руках громадян, щоб захистити країну.

Жодного шансу п'ятій колоні та силам реваншу!

Закликаю виборців до високої явки, а демократичні політичні сили – до походу на вибори єдиною, потужною проукраїнською та проєвропейською командою.

Лише за таких політичних умов ми зможемо змінити країну на краще.

Закликаю всіх прийти на вибори та завершити розпочатий у червні процес формування нової влади.

Слава Україні!

ВШАНУВАННЯ

# ДУХ, ЩО ТІЛО РВЕ ДО БОЮ...

В Івано-Франківську відзначили 158-му річницю народження Великого Каменяра української будучності Івана Франка.

Вдень біля його пам'ятника в обласному центрі відбулися Франкові читання та нагородження переможців конкурсу есеїв про Мойсея духу.

З ПЕРШОВЕРЕСНЕМ!

## Не кожен школяр матиме підручник

Школярі Івано-Франківська забезпечені підручниками на 88 відсотків. Учні 6-их класів підручників не мають зовсім. Про це повідомила начальник міського управління освіти і науки Наталія Микула.

Зокрема 1-ші класи – на 98 відсотків, дітям не вистачає 90 примірників букварів.

2–3-ті класи забезпечені підручниками на 100 відсотків. 4-ті класи – на 98 відсотків, учні завершують навчання за старим державним стандартом, тому книжки не додруковують. 5-ті класи забезпечені підручниками на 100 відсотків.

Найгірша ситуація з 6-ми класами, для них у жодній школі України немає підручників. Міністерство освіти відмовилося від підручників для 6-го класу, але нові – ще не випустило. Також поки що немає електронних варіантів підручників для 6-го класу.

7–9-ті класи забезпечені підручниками на 98 відсотків, 10–11-ті класи – на 97 відсотків. Також до різних класів зараховано 75 дітей з Криму і південного сходу України. Тому школи вирішують, як забезпечити учнів потрібними книжками. Але і в школах області ситуація теж потребує розв'язання.

## І в суботу – до науки

У школах Івано-Франківська тільки 4 суботи будуть робочими. Про це повідомила начальник міського управління освіти і науки Наталія Микула. Навчальні заклади міста працюватимуть за 5-денним режимом роботи, проте осінні та весняні канікули будуть меншими на два дні.

Осінні канікули триватимуть з 29 жовтня до 2 листопада, весняні – з 25 по 29 березня. На два дні буде продовжено перший семестр, який закінчиться 30 грудня.

З 31 грудня по 25 січня триватимуть зимові канікули. А 4 робочі дні, які залишаються невідпрацьованими, кожен педагогічний колектив відпрацьовуватиме по суботах на вибір протягом навчального року. Тобто з 1 вересня по 29 травня тільки 4 суботи будуть робочими.

ДУХОВНЕ



# УСПІННЯ ПРЕСВЯТОЇ БОГОРОДИЦІ

Всі великі, середні та малі церковні празники – це вшанування Божих Осіб: Отця, і Сина, і Святого Духа, Богородиці, ангелів, пророків, святителів, мучеників і всіх святих і спомин визначних подій євангельської та церковної історії. Кожне свято – це окремий урок духовності, на якому ми глибше пізнаємо не лише святих, але й самих себе, відкриваємо свій згубний гріховний стан, вчимося не допустити зло до свого серця, а коли воно закралося, як побороти й вирвати його з корінням, а натомість побільшити віру, скріпити надію і примножити любов. Можна сказати, що свято – це і пожива, і великий заряд духовної енергії, і час роздумів.

Наприклад, сьогоднішнє свято спонукає нас замислитися і про наше успіння. З церковнослов'янської мови це слово означає сон. І дійсно, цей стан є прообразом нашої смерті, коли втрачається відчуття й переживання реальності часу і місця. І цю тайну не збагнути і не пояснити. Дуже шкода, але ми живемо так, ніби це земне життя триває безконечно, хоч добре розуміємо, що ми тут не вічні. Тому важливо не просто це розуміти, а жити цим розумінням.

Ще гірше – думати, або, не думаючи про це, жити так, ніби на цій землі ми маємо щось своє особисте, що надбали, здобули чи заробили... Ми ж так стараємося і працюємо, щоб мати всього якнайбільше та якнайкраще, а виходить, що воно все не наше. Кажемо, що дбаємо для своїх дітей і їм все залишимо, але і воно також не їхнє. У світ цей ми нічого не принесли і нічого з нього не винесемо. Бо ввесь світ, як і всі ми – власність нашого Творця. І навіть діти наші більшою мірою належать Йому, як нам.

А Успіння Пресвятої Богородиці дає можливість людині пізнати себе через праведність і святість її життя. Історія цього свята свідчить, що Ту, яку в Церкві величають як «чеснішу херувимів і славнішу серафимів», Господь з Її тілом забрав до неба. І всі ми один за одним, кожен у свій час душею покинемо цей світ. І не страшно, що тіло залишиться на цій землі, ставши нею, бо з неї і взяте. А ми, чи живі чи мертві, згідно науки святого Павла, – завжди Господні. Та найважливіше понад усе на світі поборювати гріх і зло в собі, придбати якнайбільше духовних скарбів праведного життя, які разом із душею у скарбниці нашого серця переступлять поріг смерті. А за них наш Творець, Господь і Спаситель нагородить нас щасливим і вічним життям. Амінь.

***Михайло МЕЛЬНИК,***
*протоієрей*

ТАК ДУМАЮ

# ЧИ ВРЯТУЄ НАТО ЄВРОПУ БЕЗ УКРАЇНИ

На сьогоднішній день, як видно зі сторони, НАТО тримається думки, що альянс врятує Європу без участі України. Наскільки така думка відповідає реальності?

Путінська анексія України якраз і доводить, що не відповідає. Маючи на меті підкорення Європи, Путін першим ділом узявся ліквідувати Україну як державу. Розуміючи, що наступним кроком України після приєднання до Європи буде приєднання до НАТО, він поклав не допустити цього.

Путін має ідею свого життя: поставити Європу на коліна. Він не може перекласти свою ідею на своїх послідовників, бо відверто не довіряє їм: «Чи ж вони зуміють так дурити Європу, світ і ту ж таки Меркель, як він дурить?»

Той факт, що для підкорення Європи Путіну треба ліквідувати Україну, лишився поза увагою НАТО, Європи й Америки. В Америці є розумні голови, які розуміють намір Росії знищити Україну. Але ці голови не мають доступу до ухвалення рішень. Їхні рекомендації не втілюються в життя. І це може мати трагічні наслідки.

Путін же не перестає лякати і Європу, і Америку, і НАТО. І його дуети з Жіріновським діють. Європа, Америка і НАТО начуваються і утримуються від рішучих кроків.

**Рішучий крок № 1.**

Запросити Україну до НАТО. Це – крок рівнозначний ультиматуму Джона Кеннеді Микиті Хрущову під час Кубинської кризи. Джон Кеннеді був рішучий лідер. «Де відвага – там і щастя», – каже українське прислів'я. Рішучість – це необхідна риса лідерів. На жаль, Америка, Європа, НАТО діють нерішуче.

Рішучість, ініціатива, перший крок – це ті чинники, які ґарантують перемогу. У атомну епоху, хто перший ГАХНЕ, той виграє. Путін готовий перший гахнути, але йому треба анексувати Україну. До цієї анексії гахати передчасно.

Чи розуміють це Америка, Європа, НАТО?

Ми не знаємо. Може, й розуміють, але підпорядковують свої знання стратегії умиротворення Путіна за рахунок України.

**Рішучий крок № 2.**

Україна як член НАТО береться повернути собі Крим. Крим це той плаццдарм Путіна, який Україна має повернути собі.

Бо ж у Росії одвічна своя стратегія і тактика – повільні, але певні. Згадайте Берестейський мир, згадайте півторастолітнє підкорення України Москвою: від Полтавської битви до ліквідації Січі Катериною II.

Але цій стратегії і тактиці маємо протиставити свою рішучість. І Європа має зрозуміти, що без України їй ведмедя не втихомирити.

***Святослав КАРАВАНСЬКИЙ***

ВІДКРИТТЯ

# МУЗЕЙ ШАНИ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА



Степан Волковецький, Андрій Троценко, Олександр Левицький, Дмитро Захарук, Петро Арсенич на відкритті Музею народної шани Тараса Шевченка

*(Поч. на 1 стор.)*

Зображена на одній із картин шевченківська хата мимоволі спонукала голову облдержадміністрації Андрія Троценка згадати приказку «Моя хата скраю», причому не в тому трактуванні, що нав'язували українцям за радянщини. Як йому оповідав рідний дід на Дніпропетровщині, тодішня тоталітарна влада перекрутила зміст цієї приказки задля приниження українців. Насправді ж у давнину за рішенням і довірою громади будували хату на краю села саме авторитетні родини зі здоровими міцними хлопцями, здатними прийняти на себе перший удар при нападі ворогів на село. «От і ця шевченківська хата нині стоїть в обороні України від новітньої навали ворога – російського аґресора», – сказав очільник виконавчої влади краю.

Перший заступник голови обласної ради Олександр Левицький назвав музей «епіцентром шани, поваги, вдячності Кобзареві за його жертовне життя і безсмертну поезію». Творили цей музей люди за покликанням – від чистого серця. І відкриття його у рік 200-ліття Шевченка свідчить про те, що навіть попри трагедію війни, яку нині болісно переживає нація, ми не опустили своє синьо-жовте знамено. Звичайно, Тарас присвячував власну творчість усім сучасним йому і прийдешнім поколінням українців, але, мабуть, найперше – героям, які сьогодні захищають рідну Вітчизну на сході країни і прототипів яких ми знаходимо в його поемах і віршах.

– Сюди, – сказав О. Левицький, – мають приїздити школярі з усієї області. Аби переконатися, що за все те, що Шевченко оспівував, чому присвятив себе, нині проливають свою кров українські вояки. В цьому музеї мають виявлятися не декларована, а справжня любов до України, яку уособлював геніальний поет, жертовність задля кращої долі Батьківщини.

За словами голови обласного об'єднання «Просвіти», депутата обласної ради Степана Волковецького, багато хто, та й він сам, спочатку, мали сумніви щодо того, чи доцільно створювати шевченківський музей на Прикарпатті, де Кобзар, як відомо, ніколи не був:

– Але, мабуть, спрацював основний арґумент: у новітній історії нашого краю за останні півтора століття всі події громадсько-політичного і духовного життя відбувалися з ім'ям, словами, ідеями Тараса, якими місцеві громади, наші краяни прагнули керуватися у своєму житті і діях. Й актуальність втілення їх у життя нині ще більше зросте завдяки цьому унікальному музею. Широкий фронт ремонтних робіт, які тут було здійснено, і саме створення експозиції вимагали чималих коштів, отож без фінансування облрадою та облдержадміністрацією нічого не було б. Утім, лише бюджетних асигнувань явно не вистачило б – і тут підставила своє плече ціла низка спонсорів. Це добрий приклад результативної співпраці влади й громадськості у патріотичній царині. Музей справді став всенародною справою.

Голова Коломийського міськрайонного об'єднання «Просвіти» Василь Глаголюк, який днями побував у столиці, передав усім присутнім на презентації музею вітання від голови ВУТ «Просвіта» ім. Т. Шевченка Павла Мовчана, а ще привіз дарунок музеєві від заступника голови цього об'єднання, письменника, Шевченківського лауреата Михайла Андрусяка – бібліотечку його книжок. Це – на додачу до тих експонатів від коломийських просвітян, які тут уже виставлено.

За вагомий особистий внесок у створення Музею народної шани Т. Шевченка багатьом причетним до цієї справи просвітянам, художникам-оформлювачам, підприємцям було вручено грамоти голів облдержадміністрації та обласної ради, управління культури, національностей та релігій облдержадміністрації, відзнаки ВУТ «Просвіта» ім. Т. Шевченка.

А провести першу екскурсію музеєм після його освячення о. Іваном Козовиком попросили ініціатора його створення. Заступник голови обласного об'єднання «Просвіти», заслужений працівник культури України, краєзнавець Петро Арсенич був направду щасливий з того, що його ідея, котрій уже не один десяток років, таки нарешті знайшла практичне здійснення.

***Михайло ПОСІЧАНСЬКИЙ***

ПАМ'ЯТЬ

## УКЛІН ВОЯКАМ, ЩО БОРОЛИСЬ ЗА ВОЛЮ

У селі Щербанівка Обухівського району Київської області відбулося урочисте відкриття пам'ятного знаку козакам і старшинам Щербанівської сотні Дніпровської повстанської дивізії отамана Зеленого (автор – Михайло Горловий, архітектор – Кий Данилейко).

Вів мітинґ дослідник повстанського руху Роман Коваль. Право відкрити урочистості він надавав Анатолію Буремку – онукові отамана Зеленого. Промовляли також поетеса Тетяна Лемешко, краєзнавець Анатолій Висота, двоюрідна онучка отамана Зеленого Оксано Цедик, голова Київської обласної організації ВО «Свобода» Олександр Семененко та голова Закарпатської обласної організації ВО «Свобода» Олег Куцин. На вшануваннях були присутні українці з Лівану та Німеччини.

Михайло Горловий подякував односельчанам, які допомогли йому втілити мрію вшанувати земляків, які у війську отамана Зеленого відстоювали право нашого народу на державне життя. Серед добровільних помічників були й родичі репресованого письменника Григорія Косинки, уродженця Щербанівки.

Під час мітинґу відбулася презентація 3-го, розширеного, видання книжки Романа Коваля «Отаман Зелений».

По відкритті меморіалу було вшановано могилу козака Щербанівської сотні Дніпровської повстанської дивізії Панаса Пустового, який загинув 1919 року. Лягли квіти і до пам'ятника отаманові Зеленому у с. Трипілля.

Співорганізаторами вшанувань виступили Історичний клуб «Холодний Яр» та Військово-історичний клуб «Повстанець», які сальвами віддали вояцькі почесті повстанцям та їхньому отаманові.

***Прес-служба «Холодного Яру»***

### З НОВИМ НАВЧАЛЬНИМ РОКОМ, ОСВІТЯНИ!

**Розпочинається новий навчальний рік у школах, коледжах, училищах, вишах. Важливо, аби з самого початку навчальний процес ішов супряжно, себто освітяни і просвітяни мають діяти разом у важливій справі виховання справжніх громадян нової України. Прикладом у цьому є співпраця просвітян та освітян Тлумацького району.**

**Вона реалізується через спільні заходи, які скріпили своїми підписами керівники районної «Просвіти» і районного відділу освіти. Гадаємо, що цей приклад вартий наслідування і в кожному районі будуть затверджені такі спільні дії просвітян і освітян.**

**До речі, такий документ щодо співпраці затверджений і вже діє в Калуському районі. І, до слова, у графі «виконання» деталізовано прізвища відповідальних осіб. Отож подаємо зміст заходів Тлумацького районного об'єднання ВУТ «Просвіта» ім. Т. Шевченка та відділу освіти Тлумацької райдержадміністрації на виконання рішення Івано-Франківської обласної ради «Про стан викладання суспільно-гуманітарних предметів та християнської етики в загальноосвітніх навчальних закладах області»:**

## ДО СПІЛЬНОЇ ДІЇ

■ здійснювати інформаційну та просвітницьку роботу щодо національно-патріотичного та морально-духовного виховання молодого покоління, національно свідомого громадянина України (виконують голови «Просвіти», вчителі української мови та літератури);

■ організовувати і проводити літературно-мистецькі виставки творчих робіт, конкурси учнівської творчості з метою національно-патріотичного виховання школярів (РО ВУТ «Просвіта», відділ освіти, дирекції загальноосвітніх навчальних закладів);

■ започаткувати у навчальних закладах годину спілкування на морально-етичну тематику (двічі на місяць – класні керівники);

■ організовувати екскурсії місцями стрілецької слави району (голови «Просвіти», вчителі української мови та літератури);

■ провести районне свято «Нащадки козацької слави» (РО ВУТ «Просвіта», відділ освіти);

■ створити суспільно-гуманітарний проект «Тобі звітуємо, Україно» (РО ВУТ «Просвіта», відділ освіти);

■ взяти активну участь у відзначенні ювілеїв історії сіл (згідно календаря – голови «Просвіти», вчителі історії);

■ створити проекти «Історична карта Тлумацького району», «Славні імена Тлумаччини» (голови «Просвіти», творча група вчителів історії);

■ забезпечити вивчення основ християнської етики, проведення олімпіад «Як ти знаєш Біблію» (відділ освіти, дирекції шкіл);

■ спільно зі священиками організовувати катехизацію школярів (голови «Просвіти», священики, дирекції шкіл);

■ провести конференцію «Особистісно орієнтований підхід у морально-духовному вихованні молоді» (РО ВУТ «Просвіта», відділ освіти, священики);

■ активізувати пошукову та краєзнавчу діяльність учнівської і студентської молоді «Моя Батьківщина – Україна» (дирекції шкіл);

■ організувати вивчення у навчальних закладах курсу «Українознавство» (дирекції шкіл).

ЖИТТЯ ОСЕРЕДКІВ

## «ГАЛИЦЬКА ПРОСВІТА» – ОСЕРЕДОК НАШОЇ ДУХОВНОСТІ

Під такою назвою у бібліотеці-філії села Ріп'янка проведено презентацію газети «Галицька Просвіта». Як зазначила завідувачка бібліотеки Любов Бойчук, ВУТ «Просвіта» – найдавніше українське громадсько-культурне об'єднання, товариство, яке будило національну свідомість, поширювало світло знань серед народу. Паросток «Просвіти» – газета «Галицька Просвіта», яка доносить до читача усе цікаве й корисне для українця: духовність, патріотизм, поезію, спогади, розповіді про відомих особистостей.

Учениця аґрарного коледжу Тетяна Тимків провела екскурс сторінками газети «Галицька Просвіта». Змістовним та доступним був виступ голови осередку «Просвіти» Ріп'янської ЗОШ Оксани Бугрій. Вона розповіла про видатних людей, які стали героями газетних публікацій, про особистостей з гострим розумом, моральними чеснотами й високими патріотичними поривами.

Присутні переглянули виставку патріотичних газет «Запрошуємо вас у світ друкованого слова», одним із розділів якої є «Просвіта» на шляху державотворення».

***Любов БОЙЧУК,*** *завідувачка бібліотеки-філії с. Ріп'янка Рожнятівського району*

НАВІЯНЕ

### «ДЄТСКІЙ» КРЕМ

В «Сільпо» переді мною стоїть жінка поважного віку. Вона взяла тюбик крему «Дєтскій» і запитує у продавчині, чи нема українського крему, тобто «Дитячого». Продавчиня зізнається, що не знає ще добре асортименту, бо працює не так давно. Я це підтверджую і кажу, щоб не брала російський. Жінка відповідає, що й не збирається купувати російський, просто хотіла запитати, чи нема крему нашого виробництва. І залишає, не купивши російський продукт.

...Іду на «богородчанський» бусик, а там звучить російська музика – це теж продукт чужий. І всі в бусі мовчать... Цікаво, чи вони відмовились би від крему «Дєтскій», чи від російської попси, чи щовечірніх російських «псиріалів» (серіалів)?

Отож бо й воно, шановні галицькі патріоти! Напевно, легше воювати з донецькими сепаратистами, аніж із нашими доморощеними псевдопатріотами?! Бо ж наче свої...

### ПАРАЛЕЛЬНІСТЬ СВІТІВ

Ми живемо в ілюзорному світі. Ми – це ті, хто живе в зоні АТО, яка звучить як вирок. Вирок долі жити в умовах війни. Долі, зрештою, як це не звучить суворо, десь вибраної самими мешканцями Донбасу. Ці постійні лягання під владу комуністів, соціалістів, реґіоналів, під російські ЗМІ, які добровільно вибиралися не на користь українських, і взагалі російський сектор. Як бажання жити в Росії, в СССР. Це бажання минулого, замість майбутнього, нині жорстоко вистрілило. Додайте сюди ще й Крим.

Решта України жила європейським вибором, прагнула незалежності від Росії. Нині ця Україна і живе інакше. Звичайно, тривога не покидає людей і тут.

Неможливо спокійно жити, коли тебе щось болить. Можна прийняти таблетку у вигляді вимкненого телевізора, радіо, не читати газет. Тоді не болить, бо очі не бачать, вуха не чують.

Таким чином українці вступили двічі у ту саму річку. Коли у 40–50 роках минулого століття Галичина й Волинь через УПА вела визвольну війну проти російських окупантів, Донбас «процвітав» і славив Сталіна.

Часи і ролі змінилися, на жаль. Бо кому потрібна ця гібридна війна? А з іншого боку Майдан, і АТО – це дві частки одного цілого, ланки ланцюга боротьби українського народу за свій незалежний, європейський вибір. Плата за свободу завжди дорога і кривава. Нації завжди народжуються в муках. Дароване так не цінується. Кожне покоління має робити свій вибір. Через терни – до зірок.

...Так і будемо тепер жити, подібно до Ізраїлю, в умовах війни з Росією, знаючи, що вона – ворог, а ніякий не брат-слов'янин. Мирне життя буде піддаватися випробуванням, а творення боєздатної армії – першим пунктом умови виживання і творення кращого життя. І нехай нам у цьому допоможе Господь!

### ЗА ШМАТ ГНИЛОЇ КОВБАСИ...

Може, ці Шевченкові слова виглядають як невдала пам'ятка, але вони пасують до цього тексту. Хочу сказати про наших «звьозд», які «пают» для росіян і отримують з їхніх рук нагороди.

Про Повалій не говоритиму. Її позиція пса варта. Крім неї вистачає інших і «прочіх».

От хоча б Ані Лорак. Її безпринципність і продажність аж зашкалюють! Для неї – нема війни з Росією, а «мирне» співіснування, за якого гинуть наші найкращі люди, і Надія Савченко для неї не ідеал справжньої української жінки-патріотки.

Справжня українська Одеса збунтувалась проти її концерту. Не дипломатично, але люди мають право висловити свою позицію. Та наша доблесна міліція мужньо зустріла опозиціонерів дубцями і з радістю побила, захищаючи зрадницю. В Одесі – порядок!

До Алли Пугачової в мене ставлення прохолодне і байдуже. Її час наче вже минув. Але вона показала себе більшою патріоткою України, аніж наші «звьозди». Пес би їм губи лизав.

Вона не підтримала Путіна, як багато інших продажних «дєятілєй культури» Росії. На «Нову хвилю» прийшла в строях з національною символікою, як і її донька, і зять. Молодці!

З них беріть приклад «повалійки» та «анілорачки». Але для цього треба мати громадянську позицію, чи бодай совість. А вона загорнута у стадоларові купюри, які національності й кордонів не мають.

***Василь БАБІЙ,*** *просвітянин*

ЗАДУМАЙСЯ

## ХТОСЬ ТУТ ЯВНО НЕ СЛОВ'ЯНСЬКИЙ

| Російська | Українська | Білоруська | Польська | Словацька | Чеська |
|---|---|---|---|---|---|
| красный | червоний | чырвоны | czerwony | červený | červený |
| работа | праця | праца | praca | práce | práce |
| роща | гай | гай | gaj | háj | háj |
| лук | цибуля | цыбуля | cebula | cibule | cibule |
| кузнечик | коник | конік | konik polny | konik | konik |
| неделя | тиждень | тыдзень | tydzień | týždeň | týden |
| час | година | гадзіна | godzina | hodina | hodina |
| чулок | панчоха | панчоха | pończocha | pančucha | punčocha |
| ждать | чекати | чакаць | czekać | čakat' | čekat |
| шаг | крок | крок | krok | krok | krok |
| изюм | родзинки | разынкі | rodzynki | hrozienka | rozinki |
| журнал | часопис | часопіс | czasopismo | časopis | časopis |
| полотенце | рушник | ручнік | ręcznik | ručnik | ručnik |
| кофе | кава | кава | kawa | káva | káva |
| сахар | цукор | цукар | cukier | cukor | cukr |
| бумага | папір | папера | papier | papier | papir |
| спасибо | дякую | дзякуй | dziękuję | d'akujem | děkuji |
| уничтожение | знищення | знішчэнне | zniszczenie | zničenie | zničeni |
| пример | приклад | прыклад | przykład | priklad | příklad |
| проволока | дріт | дрот | drut | drôt | drát |
| утро | ранок | раніца | ranek | ráno | ráno |
| здание | будинок | будынак | budynek | budova | budova |
| измена | зрада | здрада | zdrada | zrada | zrada |
| второй | другий | другі | drugi | druhý | druhý |

І цей порівняльний ряд можна продовжувати й продовжувати. Та і з цього видно, що хтось явно випадає зі слов'янської сім'ї.

***Н. К.***

## З ІВАНО-ФРАНКІВСЬКА ВІДПРАВЛЯТЬ ДОПОМОГУ НАШИМ БІЙЦЯМ

Дружини й матері бійців 5-го батальйону територіальної оборони Івано-Франківської області прийшли в облдержадміністрацію. Жінки вимагають відправити для батальйону гуманітарну допомогу, оскільки вважають, що бійцям бракує найнеобхіднішого. Жінки висловили готовність поїхати разом з волонтерами в зону АТО. Частина з них також вимагає ротації бійців.

З жінками спілкувався обласний військовий комісар Ігор Павлюк. Він пообіцяв, що вантажівка з гуманітаркою для батальйону виїде завтра-післязавтра, а також що батальйон передислокують. Куди саме – не сказав, але точно в безпечніше місце.

Павлюк спробував пояснити жінкам, що їхні вимоги не в компетенції органів влади обласного рівня, але ті наполягають саме на відповідальності місцевих чиновників за стан батальйону.

Про потребу гуманітарної допомоги для 5-го батальйону написав депутат обласної ради Юрій Романюк. Отож бійцям потрібні: намети водостійкі; спальні мішки (вже можна зимовий варіант); запасний комплект форми камуфляжної, зимової; термобілизна; теплі військові камуфляжні бушлати/куртки; взуття різне (літнє, зимове, кросівки темні); шанцевий інструмент (лопати, ломи, кирки, інше); продукти харчування тривалого зберігання та чай/кава/цукор, цигарки.

Це – критична потреба.

Бажано, щоб кожний район організував мінімум по одному бусу гуманітарної допомоги протягом цього тижня.

ВАРТО ЗНАТИ

## ЛІКУЄ МАТЕРИНКА

### ВІД ЗАХВОРЮВАНЬ ОРГАНІВ ДИХАННЯ

**Рецепт 1.** 2 ст. ложки подрібненої трави залити 2 склянками окропу, настояти. Випити за три рази за 30 хвилин до їжі. Вживати при запаленні бронхів і легенів як сильний потогінний і відхаркувальний засіб.

**Рецепт 2.** В 0,5 л олії всипати 3 ст. ложки подрібненої трави материнки, залишити настоюватися на ніч, вранці процідити. Вживати по 2–5 крапель 3–4 рази на день.

**Рецепт 3.** Взяти 1 ст. ложку материнки, 2 ст. ложки підбілу звичайного (мати-й-мачуха) і 2 ст. ложки алтеї лікарської, добре перемішати. 2 ст. ложки суміші залити склянкою окропу й настоювати 15 хвилин. Настій пити теплим по півсклянки 3–4 рази на день. Це хороший відхаркувальний засіб при гострому бронхіті.

### Від болю голови

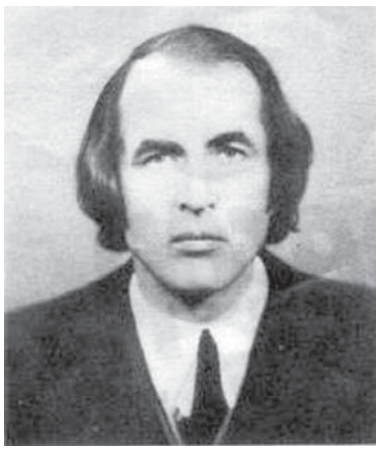
Щоб позбутися болю голови, треба вимити голову теплим відваром материнки, а потім обов'язково зав'язати її хусткою. Відвар готувати так: 4 ст. ложки сировини з горою насипати у посудину місткістю 1,5 л (найкраще глиняну), залити 1 л сирої води, розмішати, накрити кришкою і залишити на ніч при кімнатній температурі. Вранці суміш поставити на вогонь і кип'ятити 5–7 хвилин, зняти з вогню, залишити відкритою на півгодини, протім процідити. Зберігати в прохолодному місці, за потреби підігріти.

НЕЗАБУТНІ

# ЛІТЕРАТУРНЕ ВІЧЕ З КНЯЗЕМ РОСИ

76-ту річницю народження лауреата Шевченківської премії, колишнього політв'язня Тараса Мельничука відзначила його імені Коломийська міська бібліотека № 2 для дітей.

Біля меморіального барельєфа видатного поета на бульварі Лесі Українки відбулось літературне віче. Його відкрила завідувачка бібліотеки Любов Данищук. Панахиду відслужив і прочитав характерного вірша Тараса Мельничука шанувальник красного слова, просвітянин отець Михайло Дзюба.



У цьому традиційному заході взяли участь і виступили просвітяни, члени літературного товариства «Плин», лауреати Мельничуківської премії Василь Рябий, Ярослав Ясінський, Іван Війтенко, Василь Михайлищук, Володимир Франкевич, а також вчитель, перекладач з німецької мови Анатолій Осадчий, громадсько-культурна діячка Ольга Руданець, начальник відділу культури міської ради Уляна Мандрусяк.

Промовці наголошували на патріотичному дусі Князя роси, як називають Тараса Мельничука за однойменною назвою його книжки, на високій шкалі образності його творів, які й зараз, коли йде війна на сході, не втрачають актуальності. Школярі продекламували декілька його класичних віршів, які визнані в українській літературі шедеврами.

– Мельничуківська духовна родина збільшується, – сказала завідувачка бібліотеки. – Тепер є двадцять два лауреати його імені. Цьогорічним лауреатом премії імені Тараса Мельничука стала відома поетеса, уродженка Коломиї Неоніла Стефурак.

Хто прийшов на літературне віче, побував у кімнаті-музеї Князя роси, після подорожі у вічність якого минуло дев'ятнадцять літ.

***Василь ГЛІД,*** *м. Коломия*

ЗМІНА



# ПОДІЛИЛАСЬ РАДІСТЮ

Юна просвітянка й учениця Старолисецької школи Марічка Макогон активно брала участь у культурологічних заходах, присвячених 23-ій річниці Незалежності України.

Виступи на літніх майданчиках в Івано-Франківську, бібліотеці, військовій частині, де її поетичне слово й пісні глибоко западали в душі слухачів і зворушували до сліз. Її чудовий виступ на фестивалі «Золотий тік» сподобався всім, а після фестивалю 25 учасників школи вокалу Ірини Дем'яник-Шабан на запрошення народного депутата Олександра Шевченка виступали в благодійному пісенному марафоні «Співаю тобі, Україно» на туристичному комплексі «Буковель». Кошти пожертвувань слухачів передали на лікування поранених бійців.

На святкуванні Незалежності України в рідному селі, де Марічку всі вже називають «наша артистка», вихід на сцену в одязі кольорів національного прапора вже був підтриманий оваціями, а вірш про Україну, пісня «Степом, степом» навернув на очі сльози. Звернення дівчинки до людей, її проникливі патріотичні слова були підтримані вставанням.

Під час канікул разом із батьками, вчителькою вокалу готувала нові пісні, вірші й хоче 1 вересня порадувати не тільки учнів, а всіх односельців, адже її дорогий братик Миколка цього року йде в перший клас, буде разом декламувати вірші, співати, танцювати, бо також хоче бути відмінником і таким активним, як сестра!

***Любов ХУДИК***

**На світлині: Виступ на марафоні «Співаю тобі, Україно»**

ІМЕНОСЛОВ

# ТАЄМНИЦІ ІМЕНІ

**АДРІЯН**

В основі багатьох українських особових імен, як відомо, вельми часто лежать різні загальновживані слова й давні назви прикмет людини, назви звірів, птахів, рослин, речей, назви річок, міст та ін. І слова ті й назви бувають не тільки слов'янські, а й іншомовні: грецькі, латинські, східних та інших народів.

Чуже слово стало й основою найменя Адріян, спорідненого, до речі, з назвою Адріатичного моря.

Походження імені досить цікаве. Адріан – це форма присвійного прикметника від латинської назви місцевості Адрії, назви, котра, за здогадом деяких учених, походить од іллірійського слова з коренем дер-дра, що перекладається, як біжить (вода).

Наймення Адріан (Гадріан) носив один із римських імператорів ще в другому сторіччі нашої ери (він, до речі, був засновником міста Адріанополь поблизу ріки Маріци, неподалік від Константинополя).

Римське ім'я згодом через Візантію та її книги й святці (списки канонізованих наймень) примандрувало до берегів Дніпра й прижилося тут.

Ім'я Адріан, яке в українській вимові дало форму Адріян, дуже часто ототожнюють з відмінним ім'ям Андріян, – можливо, своєрідним «гібридом» наших імен Адріян та Андрій. Інколи їх вважають навіть рівнозначними, що не зовсім так.

ПОРИ РОКУ: ВЕРЕСЕНЬ

# А ЖУРАВЛІ КУРЛИЧУТЬ: «ЛІТО, ПРОЩАВАЙ!»

За народними переказами, назва дев'ятого місяця року пов'язана з цвітінням вересу. В сухих соснових дібровах простелились рожеві килими. Це – цвіт вересу. Вранішнє сонце, освітлюючи суцвіття після нічних туманів, надає рослинам особливої ошатності, вони виблискують перлистим бісером, приваблюють до себе бджіл, джмелів та інших комах.

Згідно іншої версії, назва вересня нібито походить від слова «вереснець» – так у давньослов'янській мові називали іній, який інколи з'являється на зелені в перших числах цього місяця.

Як відомо, за календарем осінь настає першого вересня. Астрономи вважають початком осені день осіннього рівнодення – 22 вересня, метеорологи – дату сталого переходу середньої добової температури через 10 градусів до нижчих температур. Фенологи вважають, що осінь настає з початком помітного пожовтіння листя на деревах і кущах.

Згідно спостережень, першими вкриваються позолотою листки берези, черемхи. В цю м'яку ласкаву пожовть починає вплітатися малиново-червоне забарвлення тремтливих осик, золото старих лип, гордих буків і темно-червона бронза в'яза. Доповнюють цю картину червоні киреї дубів, строкате листя ясенів і різьблене – кленів, дозрілі плоди шипшини, ожини, брусниці, терену.

У цю пору рушають у дорогу вальдшнепи, ластівки, іволги. А на озерах скупчуються водоплавні птиці: чирки й крижні, свищі й гуси. Багато з них готуються до відльоту в теплі краї, поповнюють жирові запаси. Запастись кормом поспішають білки, хом'яки. Борсук наводить лад у своїй норі, аналогічну роботу виконує їжак... Остаточно розпадаються сім'ї лисиць. Починає виходити на полювання з батьками виводок вовків. Змінилася поведінка оленів і козуль: вони ніби посмутніли, відчуваючи наближення зими.

У вересні ще відчутний подих літа. На вогких луках, уздовж потічків і струмків, на болотах і по ярах можна зустріти своєрідну квітучу рослину – розрив-траву. По узліссях, галявинах, схилах і вирубках, серед чагарників, при ровах і дорогах цвіте золотушник звичайний. Має чудовий вигляд у ці дні горобина: палахкотить червоним багаттям, неначе ватра.

Справжньою окрасою осінньої природи є пижмо звичайне, свербіжниця польова, петрові батоги, пізньоцвіт осінній...

Ряд рослин – конюшина лучна, горицвіт, фіалка запашна, калюжниця, зозулин цвіт, анемона лісова та інші зацвітають удруге. Особливо сприяють повторному цвітінню своєрідні погодні умови осені, коли після похолодання наступає тривале потепління, починається тепла і суха погода. Настає чудова прикарпатська осінь – неповторна краса останньої пори року.

В цей час у кришталево прозорому синьому небі журавлі курличуть: прощавай, літо! Прощавай, рідна земле, ми повернем на той рік...

## НАРОДНІ ПРИКМЕТИ

Грім у вересні – на теплу осінь.

Багато горіхів – гарний майбутній урожай хліба.

Доки листя з вишні не злетіло, – сталих холодів не буде.

Багато бабиного літа (павутиння) – до ясної осені й холодної зими.

Урожай на жолуді – до холодної зими й великого снігу на Різдво, а великий урожай горобини – до морозів.

Теплий і сухий вересень – на пізню зиму.

При заході сонця хмариться з півночі – на вітер, золотавий захід – до погожості.

Ясні зорі – до погожого дня, тьмяні – на дощ, миготять перед досвітком – на переміну погоди.

Починають линяти кури – до теплої зими; високі мурашники – до холодної.

Бджоли сильно заліплюють льотки воском – до холодної, залишають відкритими – до теплої зими.

Листя жовкне з верхівки берези – до ранньої, знизу – до пізньої весни.

Восени з ложки води робиться ціла діжка болота.

Листя швидко опаде з дерев – бути крутій зимі.

**14–21 –** бабине літо. Якщо перший його день ясний, то осінь тепла; цей період сухий – осінь мокра.

**18 (Захарія та Єлизавети):** якщо до цього дня вже пожовтіло листя горобини, – до ранніх осені та зими.

**19 (Михайла Чудотворця):** день коротшає на п'ять хвилин.

**21 (Різдво Пресвятої Богородиці)** – друга стріча з осінню. Якщо між Першою та Другою Пречистою випадав сніг, – осінь буде тривалою, теплою і погожою. Вдруге стрижуть овець, пасічники утеплюють вулики на зиму.

**23:** вітер північно-західний – до суворої зими, південно-східний – до теплої.

**24 (Феодори):** літають бджоли і тепло – до тривалої осені.

**25 (Артамона):** змії відповзають і ховаються в лісах.

**26 (Корнилія):** корінь у землі вже не росте, а мерзне.

**27 (Здвиження):** відлітають птахи. Осінні польові роботи мають бути завершені, починають перекопувати ґрунт.

*Подав* ***Ярослав ГЛАДУН,*** *професор*

ЛЮБИ І ЗНАЙ СВІЙ РІДНИЙ КРАЙ...

# КАЛЕНДАР ПРОСВІТЯНИНА

## ВЕРЕСЕНЬ

**1 ВЕРЕСНЯ**

День знань.

**125 років** від дня народження **Ольги Басараб** (1889–1924), громадської і політичної діячки, уродженки с. Підгороддя Рогатинського району.

**80 років** від дня народження **Михайла Дідишина,** майстра декоративно-ужиткового мистецтва, скульптора, краєзнавця, публіциста, засновника музею Олекси Довбуша у рідному селі Космач Косівського району.

**3 ВЕРЕСНЯ**

**95 років** від дня народження **Романа Бігуна** (1919–2006), члена ОУН, активного члена «Просвіти» в Арґентині, секретаря Світової ради «Кооператив», який із 1944 року мешкав на Заході, уродженця с. Горохолина Богородчанського району.

**4 ВЕРЕСНЯ**

**125 років** від дня народження **Остапа Бобикевича** (1889–1970), піаніста, композитора, громадського діяча, уродженця с. Слобода тепер Долинського району.

**7 ВЕРЕСНЯ**

**30 років** із дня смерті **Йосифа Сліпого** (1892–1984), церковного діяча, Патріарха УГКЦ.

**8 ВЕРЕСНЯ**

**25 років** з часу **проведення в Києві Установчого з'їзду Народного руху України за перебудову (НРУ),** на якому головою обрали Івана Драча.

**9 ВЕРЕСНЯ**

**245 років** від дня народження **Івана Котляревського** (1769–1838), письменника, класика нової української літератури.

**10 ВЕРЕСНЯ**

**145 років** від дня народження **Михайла Петрушевича** (1869–1895), письменника, уродженця с. Космач Богородчанського району. Похований у м. Болехів.

**120 років** від дня народження **Олександра Довженка** (1894–1956), видатного українського кінорежисера, письменника, який у 1939 р. знімав на Прикарпатті документальний фільм «Визволення» (його одразу ж заборонили).

**110 років** від дня народження **Івана Грималюка** (1904–1989), майстра художнього випалювання на дереві, уродженця с. Річка тепер Косівського району.

**70 років** від дня народження **Юрія Ясіновського,** музикознавця, голови музикознавчої комісії НТШ у Львові.

**11 ВЕРЕСНЯ**

**85 років** від дня народження **Миколи Симовонюка,** педагога, краєзнавця, активіста «Просвіти», автора книги «Село на Підгір'ї», уродженця с. Тростянець Снятинського району.

**13 ВЕРЕСНЯ**

День українського кіно (друга субота вересня).

**14 ВЕРЕСНЯ**

День працівників нафтової, газової та нафтопереробної промисловості (друга неділя вересня).

**120 років** від дня народження **Семена Корпанюка** (1894–1970), майстра різьблення на дереві, уродженця с. Яворів тепер Косівського району.

**90 років** від дня народження **Марка Теплінського** (1924–2012), літературознавця, доктора філологічних наук, почесного професора Прикарпатського національного університету ім. В. Стефаника.

**15 ВЕРЕСНЯ**

**210 років** від дня народження **Михайла Максимовича** (1804–1873), вченого, історика, фольклориста і мовознавця.

**16 ВЕРЕСНЯ**

**105 років** від дня народження **Івана Кейвана** (1909–1992), графіка, живописця і мистецтвознавця, автора спогадів «Мистці Снятинщини», який з 1944 р. працював у Німеччині, з 1949 р. – у Канаді, уродженця с. Карлів (тепер – с. Прутівка) Снятинського району.

**75 років** від дня народження **Ганни Судук,** педагога, активістки «Просвіти», заслуженого працівника культури, лауреата літературно-мистецької премії ім. Марка Черемшини, багатолітнього керівника ансамблю «Родина» у рідному селі Підвисоке Снятинського району.

**17 ВЕРЕСНЯ**

**150 років** від дня народження **Михайла Коцюбинського** (1864–1913), письменника, автора повісті «Тіні забутих предків». Влітку 1910, 1911 та 1912 років побував у Криворівні, де зустрічався з І. Франком та В. Гнатюком.

*Підготував* ***Петро АРСЕНИЧ***

***(Закінчення буде)***